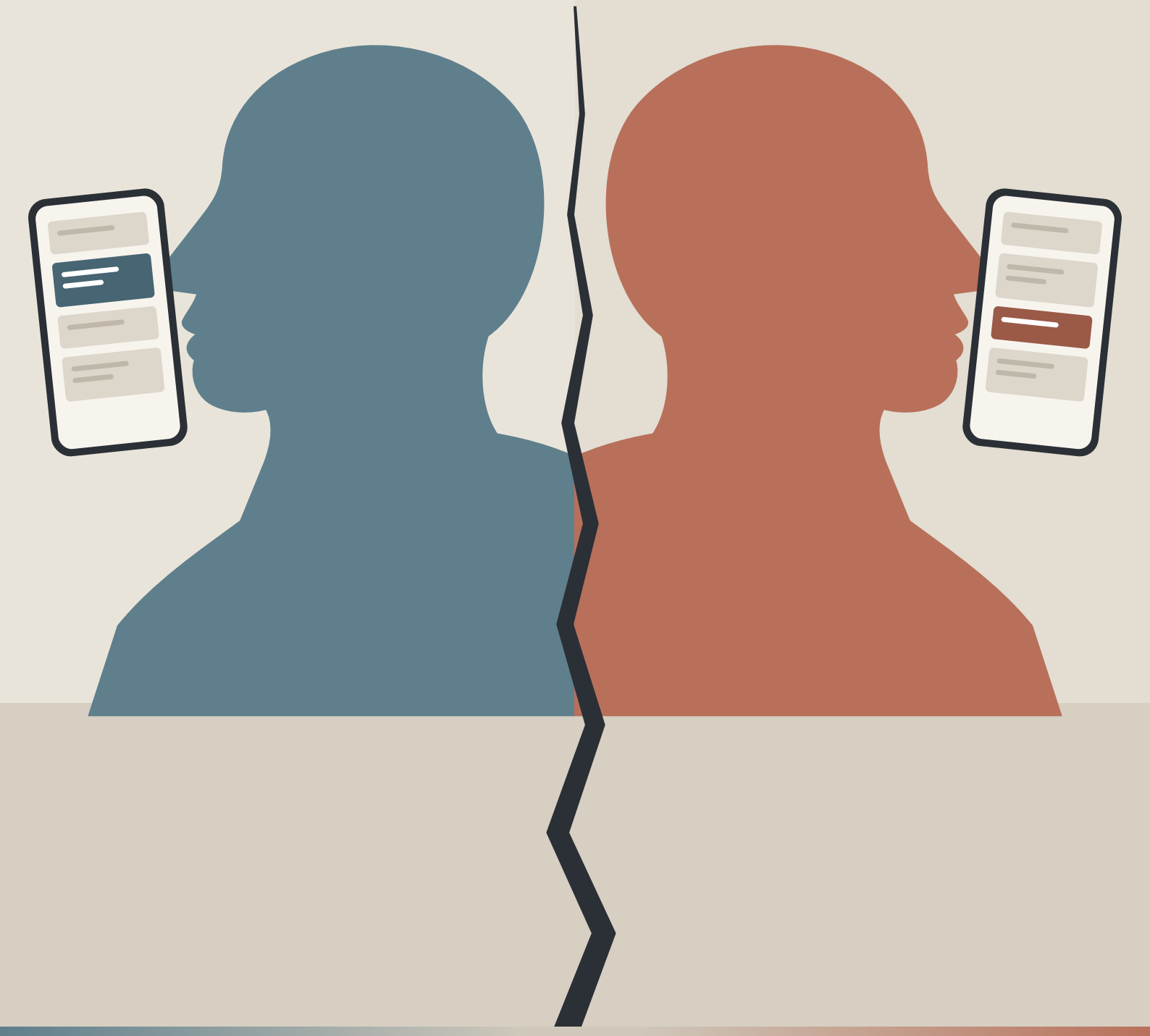

Si e thellon dezinformimi konfliktin midis Kosovës dhe Serbisë

NEW
SOCIAL
INITIATIVE

Si e thellon dezinformimi konfliktin midis Kosovës dhe Serbisë

BOTUES:
New Social Initiative - NSI
www.newsocialinitiative.org

AUTOR:
Dion Istrefi

Tetor 2026, Mitrovicë e Veriut

Ky publikim është përgatitur nga New Social Initiative me mbështetjen e Fondacionit Kombëtar për Demokraci (National Endowment for Democracy – NED). Pikëpamjet e shprehura janë vetëm të NSI-së dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të NED-it.

Disa marrëdhënie përshkruhen shpesh si „zjarr dhe akull“ për shkak të tensionit të lartë midis dy poleve krejtësisht të kundërta. Sot, marrëdhënia midis Kosovës dhe Serbisë mund të përshkruhet në këtë mënyrë për shkak të tensioneve historike dhe të konfliktit politik të pazgjidhur. Një pengesë e madhe për zgjidhjen e konfliktit është përhapja e propagandës dhe e dezinformimit. Për të kuptuar ndikimin e tyre në marrëdhëniet Kosovë–Serbi, është e nevojshme të përkufizohen të dy termat (Lendvai, 2024). Sipas Cambridge Dictionary, propaganda është „informacion, ide, mendime ose imazhe që shpërndahen publikisht me qëllim të ndikimit mbi mënyrën si mendojnë njerëzit, shpesh duke paraqitur vetëm një anë të argumentit“, ndërsa dezinformimi është „informacion i rremë që përhapet për të mashtruar njerëzit“ (Cambridge Dictionary, n.d.-a, n.d.-b). Në këtë kontekst, lajmet e rreme dhe raportimi selektiv medial kontribuojnë në formimin e narrativave të kundërta për të njëjtat ngjarje, gjë që përforcon ndarjet etnike dhe kufizon mirëkuptimin e ndërsjellë. Përmes platformave mediale digjitale, si rrjetet sociale dhe portalet e lajmeve online, të dyja shoqëritë ekspozohen shpeshherë ndaj paraqitjeve të njëanshme, që i kornizojnë grupin e vet si viktimë dhe tjetrin si agresor. Ky ekspozim i vazhdueshëm mund të forcojë mosbesimin dhe perceptimet negative, veçanërisht ndër brezat më të rinj, që mbështeten shumë në informacionin online pa verifikuar gjithmonë saktësinë e tij. Si pasojë, mediat digjitale luajnë një rol të rëndësishëm në formësimin e perceptimit publik dhe në ndikimin mbi atë se a lëvizin marrëdhëniet midis Kosovës dhe Serbisë drejt konfliktit apo drejt mirëkuptimit.

Përhapja e lajmeve të rreme dhe e propagandës në marrëdhënien Kosovë–Serbi është bërë më e lehtë falë zhvillimit të teknologjisë digjitale dhe të mediave sociale. Në të kaluarën, njerëzit e merrnin informacionin kryesisht nga televizioni, gazetat ose radioja, ku ekzistonte së paku një nivel i kontrollit redaktorial. Sot, megjithatë, informacioni përhapet në çast përmes platformave si Facebook, TikTok, Instagram dhe portalet e lajmeve online. Për shkak të kësaj shpejtësie, informacioni i rremë mund të arrijë te mijëra njerëz para se të verifikohet. Në shoqëri të ndara, si Kosova dhe Serbia, kjo mund të bëhet problematike, sepse njerëzit janë tashmë të lidhur emocionalisht me çështjet politike dhe etnike. Shumë postime me lajme të rreme përmbajnë gjuhë emocionale që lidhet me nacionalizmin, frikën ose zemërimin, duke çuar në ndarje më të thella midis komuniteteve. Sipas Wardle dhe Derakhshan (2017), dezinformimi është veçanërisht i rrezikshëm në shoqëri të ndara politikisht, sepse është projektuar për të manipuluar emocionet dhe për të ndikuar mbi opinionin publik. Në rastin e Kosovës dhe Serbisë, narrativat mediale janë shpesh selektive, emocionale dhe të motivuara politikisht, gjë që e vështirëson raportimin objektiv.

Një shembull i rëndësishëm i mënyrës si narrativat mediale formësojnë në mënyrë të ndryshme opinionin publik ishte sulmi në Banjskë në shtator të vitit 2023. Gjatë sulmit u vra zyrtari i Policisë së Kosovës, Afrim Bunjaku, pasi atentatorë të armatosur serbë hapën zjarr ndaj Policisë së Kosovës në fshatin Banjskë, në veri të Kosovës. Ngjarja u bë menjëherë temë kryesore në mediat kosovare dhe serbe, por mënyra si u paraqit ishte e ndryshme.

Një artikull i Kosovo 2.0, i shkruar nga Paçarizi, u përqendrua në masë të madhe në sulmin kundër Policisë së Kosovës, në rrezikun ndaj sovranitetit të Kosovës dhe në situatën më të gjerë të sigurisë në veri të Kosovës. Artikulli i përshkruante atentatorët si një grup të armatosur dhe të organizuar, të lidhur me Serbinë, dhe theksonte numrin e madh të armëve të gjetura pas sulmit. Ai përfshinte edhe reagime të aktorëve ndërkombëtarë, si Bashkimi Evropian dhe Shtetet e Bashkuara, që të dy e kritikuan sulmin dhe e quajtën terrorizëm. Artikulli e lidhte sulmin me tensionet politike të ngulitura prej kohësh në veri të Kosovës, përfshirë protestat, dialogun e dështuar midis Kosovës dhe Serbisë, si edhe mospajtimet për Asociacionin e komunave me shumicë serbe. Si mesazh thelbësor i këtij artikulli mund të konsiderohet fokusi i tij në sulmin si pjesë e tensioneve politike të vazhdueshme midis Kosovës dhe Serbisë.

Një artikull serb i mediumit Novosti, i shkruar nga Zečević, i afrohet rastit të Banjskës në mënyrë tjetër, duke u përqendruar në procedurën gjyqësore kundër serbëve të akuzuar për përfshirje në sulm. Në vend që të trajtojë kryesisht vrasjen e zyrtarit të Policisë së Kosovës ose implikimet më të gjera politike, artikulli nxirrte në pah argumentet e mbrojtjes së personave të akuzuar dhe i vinte në pikëpyetje pretendimet e prokurorisë së Kosovës. Ai përmendte se avokatët e mbrojtjes i konsideronin akuzat të ekzagjeruara dhe pretendonin se nuk kishte asnjë mundësi reale për shkëputjen e komunave të veriut të Kosovës nga Kosova. Përdorte po ashtu formulime si „e ashtuquajtura Prokurori Speciale“ dhe „të ashtuquajturat autoritete gjyqësore të Kosovës“, që në mënyrë indirekte e vënë në pikëpyetje legjitimitetin e institucioneve të Kosovës. Përveç kësaj, artikulli thoshte se familjet e serbëve të vrarë po pritnin ende rezultatet e autopsisë, duke e përqendruar vëmendjen te personat serbë të përfshirë në incident. Ndryshe nga artikulli kosovar, artikulli serb trajton kryesisht argumentet e mbrojtjes, procesin gjyqësor dhe reagimet e familjeve të përfshira.

Këto ndryshime tregojnë si mediat mund të formësojnë kuptime krejtësisht të ndryshme të së njëjtës ngjarje. Edhe kur trajtohet i njëjti incident, përzgjedhja e detajeve, e gjuhës dhe e fokusit e ndryshon mënyrën si audiencat reagojnë emocionalisht ndaj lajmit. Sipas Entman (1993), kornizimi (framing) në media ndikon fuqishëm mbi mënyrën si njerëzit i kuptojnë çështjet politike, sepse gazetarët zgjedhin cilat aspekte të realitetit t'i theksojnë dhe cilat t'i anashkalojnë. Në Kosovë dhe në Serbi, kjo çon shpesh në interpretime të ndryshme të së njëjtës ngjarje dhe, si pasojë, njerëzit bëhen më pak të gatshëm t'i besojnë komunitetit tjetër ose të përkrahin kompromisin.

Si pjesë e kësaj ese, zhvillova një intervistë me Erza Preteni, aktiviste e re në Mitrovicën e Jugut dhe studente e shkencave politike në Universitetin e Prishtinës, që ndau vështrimet e saj për mënyrën si mediat ndikojnë mbi opinionin publik për Mitrovicën. Duke qenë se ka marrë pjesë në shumë aktivitete interkulturore me njerëz të etnive, komunave të Kosovës dhe kombësive të

ndryshme, ajo vuri re një larmi mendimesh për Mitrovicën, por gjithnjë duke u rrotulluar rreth idesë se Mitrovica është e rrezikshme dhe një „zonë lufte“. Ajo theksoi se shumë nga pjesëmarrësit që mbanin këtë ide nuk kishin qenë kurrë vetë në Mitrovicë, duke lënë të kuptohet se ishte pasojë e narrativave mediale dhe e diskutimeve publike. Duke u mbështetur në përvojën e vet të jetesës në Mitrovicë prej 19 vjetësh, Preteni thotë se situata është shumë e ndryshme nga ajo si e perceptojnë shpesh jorezidentët. Preteni ka realizuar po ashtu një film të shkurtër, me mentorim nga Eroll Bilbani, pikërisht për këtë temë, me qëllimin e përcjelljes së mesazhit se Mitrovica është një qytet si çdo qytet tjetër në Kosovë.

Një shembull tjetër vjen nga një intervistë me Erionita Deliu, një aktiviste tjetër e re, që ka marrë pjesë pa ndërprerje në aktivitete interkulturore gjatë katër vjetëve të fundit. Ajo përshkruan një bisedë me një grua serbe për luftën në Kosovë. Me zhvillimin e bisedës, gruaja tha se deri atëherë nuk e kishte ditur se në Kosovë kishte ndodhur një genocid në vitet 1998–1999, kujton Deliu. Deliu shpjegon më tej si gruaja i fajësonte mediat për dezinformimin me të cilin ishte ushqyer ndër vite. Këta shembuj tregojnë si narrativat mediale dhe përhapja e informacionit mund të ndikojnë ndjeshëm mbi opinionin publik dhe mbi perceptimet e çështjeve shoqërore dhe politike. Ata ilustrojnë se shumë individë e formojnë kuptimin e vet për vende, komunitete dhe ngjarje historike përmes paraqitjes mediale e jo përmes përvojës personale.

Këta shembuj tregojnë po ashtu si dezinformimi mund të ndikojë mbi mënyrën si komunitetet reagojnë ndaj pjesëve të ndryshme të kësaj situate. Njerëzit shpesh shpërndajnë informacion që përkrah besimet e tyre, pa verifikuar a është i vërtetë. Kjo mund të krijojë hapësira online ku përdoruesit shohin kryesisht mendime të ngjashme me të vetat. Sipas Sunstein (2017), këto dhoma të jehonës mund të shtojnë polarizimin politik, sepse njerëzit bëhen më ekstremë kur ekspozohen vetëm ndaj pikëpamjeve të njëanshme. Në kontekstin e Kosovës dhe të Serbisë, kjo mund të vështirësojë mirëkuptimin e ndërsjellë dhe pajtimin, pasi njerëzit ekspozohen në mënyrë të përsëritur ndaj narrativave që thellojnë ndarjen.

Lajmet e rreme, propaganda dhe raportimi selektiv medial vazhdojnë të ndikojnë mbi marrëdhëniet midis Kosovës dhe Serbisë duke formësuar opinionin publik dhe duke përforcuar ndarjet ekzistuese midis komuniteteve. Përmes mediave digjitale dhe rrjeteve sociale, informacioni përhapet shpejt dhe shpesh arrin te audiencat para se të mund të verifikohet. Shembujt e trajtuar në këtë ese tregojnë si e njëjta ngjarje mund të paraqitet në mënyra të ndryshme në varësi të burimit medial dhe të perspektivës politike, duke çuar në interpretime kontrastuese të realitetit. Përveç kësaj, intervistat e përfshira në këtë punim dëshmojnë si narrativat mediale ndikojnë mbi perceptimet e vendeve, të ngjarjeve historike dhe të komuniteteve të tjera, veçanërisht ndër njerëzit që mbështeten kryesisht në informacionin online. Ndërsa teknologjia vazhdon të zhvillohet, roli i mediave në nxitjen e mirëkuptimit ose në shtimin e ndarjes midis Kosovës dhe Serbisë do të mbetet i rëndësishëm.

Referencat

Cambridge Dictionary. (n.d.-a). Disinformation. In *Cambridge Dictionary*. *https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/disinformation*

Cambridge Dictionary. (n.d.-b). Propaganda. In *Cambridge Dictionary*. *https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/propaganda*

Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication, 43*(4), 51–58. *https://fbaum.unc.edu/teaching/articles/J-Communication-1993-Entman.pdf*

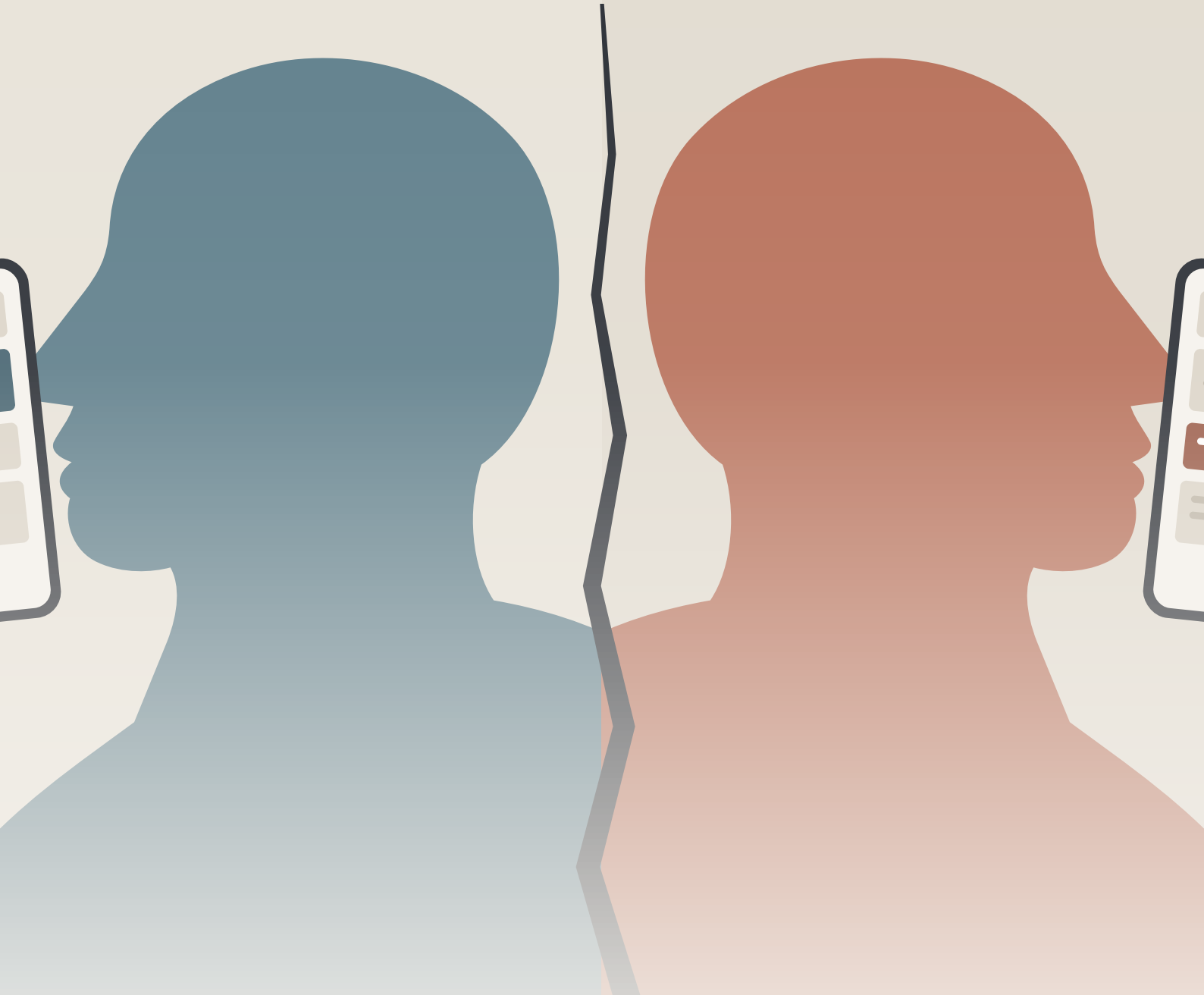
Lendvai, G. F. (2024, January 24). Media in war: An overview of the European restrictions on Russian media. *European Papers*. *https://www.europeanpapers.eu/europeanforum/media-in-war-overview-of-european-restrictions-on-russian-media*

Paçarizi, G. (2023, November 25). Sulm pas tensioneve të kahershme në veri. *Kosovo 2.0*. *https://kosovotwopointzero.com/sq/sulm-pas-tensioneve-te-kahershme-ne-veri*

Sunstein, C. R. (2017). *#Republic: Divided democracy in the age of social media*. Princeton University Press. *https://press.princeton.edu/books/hardcover/9780691175515/republic*

Wardle, C., & Derakhshan, H. (2017, September 27). *Information disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making*. Council of Europe. *https://www.firstdraftnews.org/wp-content/uploads/2017/11/PREMS-162317-GBR-2018-Report-de%CC%81sinformation-1.pdf*

Zečević, D. (2026, March 18). Slučaj Banjska: U Prištini nastavljeno suđenje trojici Srba. *Novosti*. *https://www.novosti.rs/c/vesti/politika/1586985/slucaj-banjska-pristini-nastavljeno-sudjenje-trojici-srba*

NEW
SOCIAL
INITIATIVE